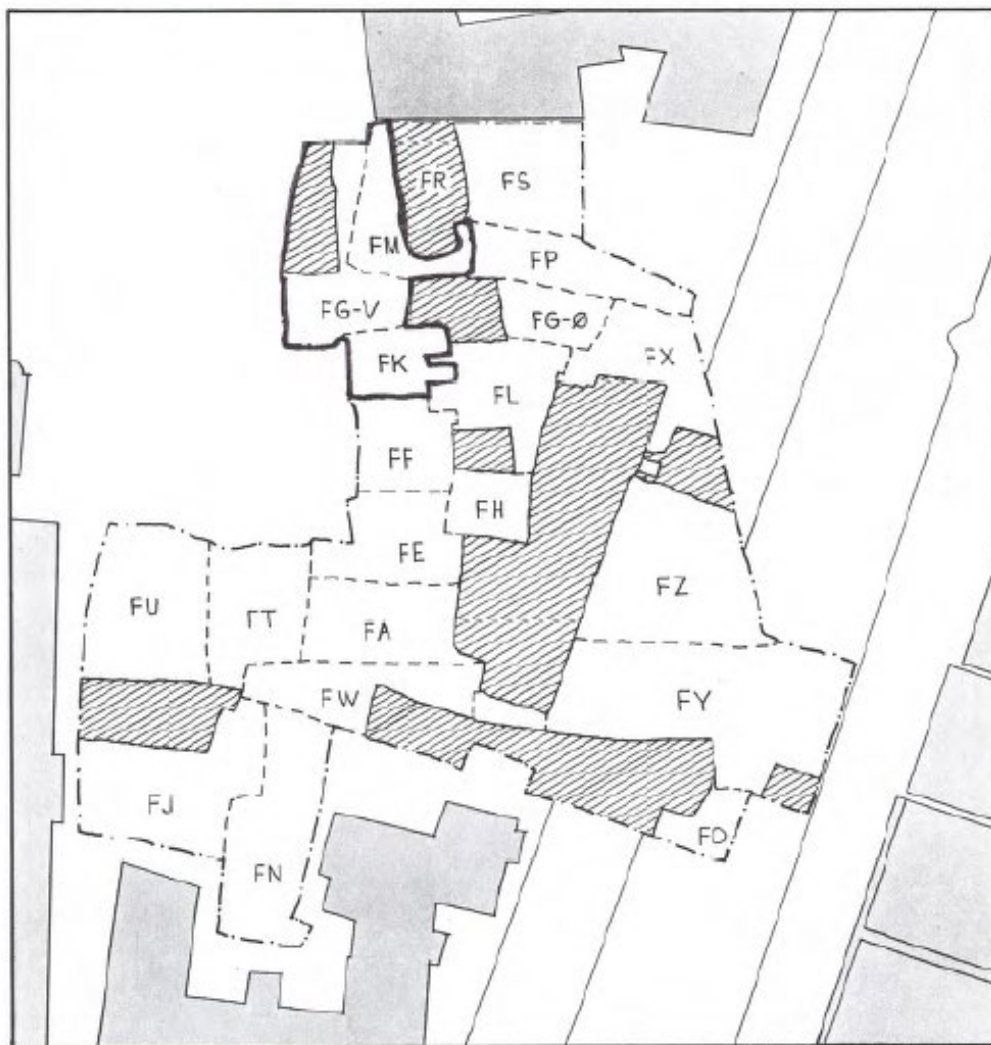

N14337-99325

Byfunn fra felt FK– Folkebibliotekstomten, Kjøpmannsgata 20-26. (TA 1973/1) Gbnr. 401/285, Trondheim kommune, Trøndelag.

Folkebibliotekstomten

Oversikt over delfelt

 Etterreformatorisk kjeller

1:500

Figur 1: Oversikt over delfelt på Folkebibliotekstomten. (Alström og Hodkinson 1986:10).

Sammendrag gjenstander:

Gjenstand	Antall
Akvamanile	1
Bakstehelle	35
Barre	1
Beholder	1
Beltespenne	1
Beslag	4
Bolle	51
Brett	1
Bryne	38
Bygningsstein	28
Børste	1
Bøtte	3
Bånd	2
Båt	1
Båtdel	2
Dekorelement	8
Digel	2
Drikkeglass	30
Emne	4
Eske	5
Fat	185
Figur	1
Fingerring	1
Flaske	149
Flis	8
Fottøy	343
Fragment	113
Futteral	1
Garnfløtt	4
Gevir	1
Grime	1
Gryte	12
Hank	7
Hanske	1
Hengsel	1
Horn	18
Hylle	1
Håndtak	14
Håndten	1
Ildslagningsstein	1
Islegg	4

Gjenstand	Antall
Kakkel	2
Kam	42
Kanne	2
Kar	45
Kile	2
Kjel	1
Klesplagg	3
Klosse	1
Klubbe	1
Knapp	1
Kniv	6
Knute	1
Kopp	22
Kost	1
Krampe	1
Krok	4
Krukke	19
Krus	5
Kule	1
Kvernstein	8
Lampe	2
Leirkar	590
Leketøy	8
List	2
Lokk	17
Lås	1
Låsepinne	2
Merke	3
Mugge	7
Musikkinstrument	2
Mynt	1
Mørtel	4
Nagle	28
Nål	31
Osteologisk materiale	1752
Overfall	1
Ovn	1
Perle	1
Pilskaft	1
Pinne	20
Pipe	12

Gjenstand	Antall
Pipehode	12
Pipestilk	370
Pisk	1
Planke	9
Plate	7
Plombe	1
Plugg	64
Potte	5
Produksjonsavfall	262
Propp	4
Prøve	134
Pølsepinne	5
Påle	11
Rem	16
Ring	3
Runepinne	2
Rør	3
Sag	1
Segl	2
Sil	1
Skaft	8
Skål	76
Skive	14
Skje	2
Slagg	40
Slipestein	1
Slire	4
Snor	1
Spade	1
Spatel	9
Spenne	3
Spiker	81
Spillebrikke	35
Spinnehjul	33
Spole	1
Stang	2
Stein	15
Stekespade	2
Stift	1
Stokk	5
Stol	1

Gjenstand	Antall
Søkke	10
Søm	1
Tang	1
Tau	4
Tekstil	59
Tellepinne	2
Terning	5
Tetning	6

Gjenstand	Antall
Tråd	3
Trau	5
Tyngde	31
Tønne	17
Ukjent	77
Vabein	1
Vektlodd	5
Vevkam	1

Gjenstand	Antall
Vevlodd	22
Vevsverd	2
Vidje	1
Vindusglass	30
Øsekar	1
Åre	1

Sammendrag materiale:

Materiale	Antall
Bark	1
Bein	1873
Bein/bronse	2
Bein/gevir	60
Bein/gevir/horn	5
Bein/horn	6
Bein/jern	1
Bein/slagg	2
Bergart	116
Bly	6
Bly/bronse	1
Bly/slagg	4
Bly/ukjent	1
Botanisk materiale	6
Bronse	8
Bronse/kobber	1
Bronse/messing	1
Bronse/tre	2
Bronse/ukjent	1
Elfenbein	1
Flint	25
Gevir	13
Gevir/bein	97
Gevir/bein/horn	7
Glass	250
Glass/kork	1
Gull	1
Horn	46
Horn/ukjent	1
Jern	92

Materiale	Antall
Jern/bein	1
Jern/lær/tre	1
Jern/tre	8
Jet/sølv/tinn	1
Jord	3
Kalkstein	1
Keramikk	1175
Kleber	113
Kobberlegering	8
Leire	6
Lær	377
Lær/jern	1
Lær/jern/tre	1
Lær/never	3
Lær/tekstil	2
Lær/tre	9
Lær/ukjent	1
Marmor	2
Mørtel	3
Mørtel/tre	1
Organisk materiale	2
Organisk materiale/skinn	1
Pipeleire	270
Pyritt	1
Rav	1
Sandstein	1
Silke	4
Skifer	9
Slagg	39
Sølv	2

Materiale	Antall
Tann	13
Tann/bein	1
Tann/gevir/bein	1
Tegl	26
Tegl/slagg/trekull	1
Tekstil	57
Tekstil/fjær/dun/jord /kobberlegering	1
Tekstil/silke	1
Tre	433
Tre/ull	1
Trekull	1
Ukjent	41
Ukjent/pyritt	1
Ukjent/tre	2
Ull	12
Voks	2

Funnomstendigheter:

F. ved arkeologiske undersøkelser på Folkebibliotekstomten, delfelt FK i 1974-1975.

Bevaringsforholdene på feltet ble vurdert som gode. Feltet var derimot delvis ødelagt av et nettverk av moderne grøfter (se figur 3), samt en koblingsbrønn som befant seg midt i feltet. Videre lå det to moderne avfallsbinger øst i feltet som gikk helt ned til steril grunn. Disse bingene ble brukt som en feltgrense til tross for at den egentlige grensen gikk 1m lengre øst.

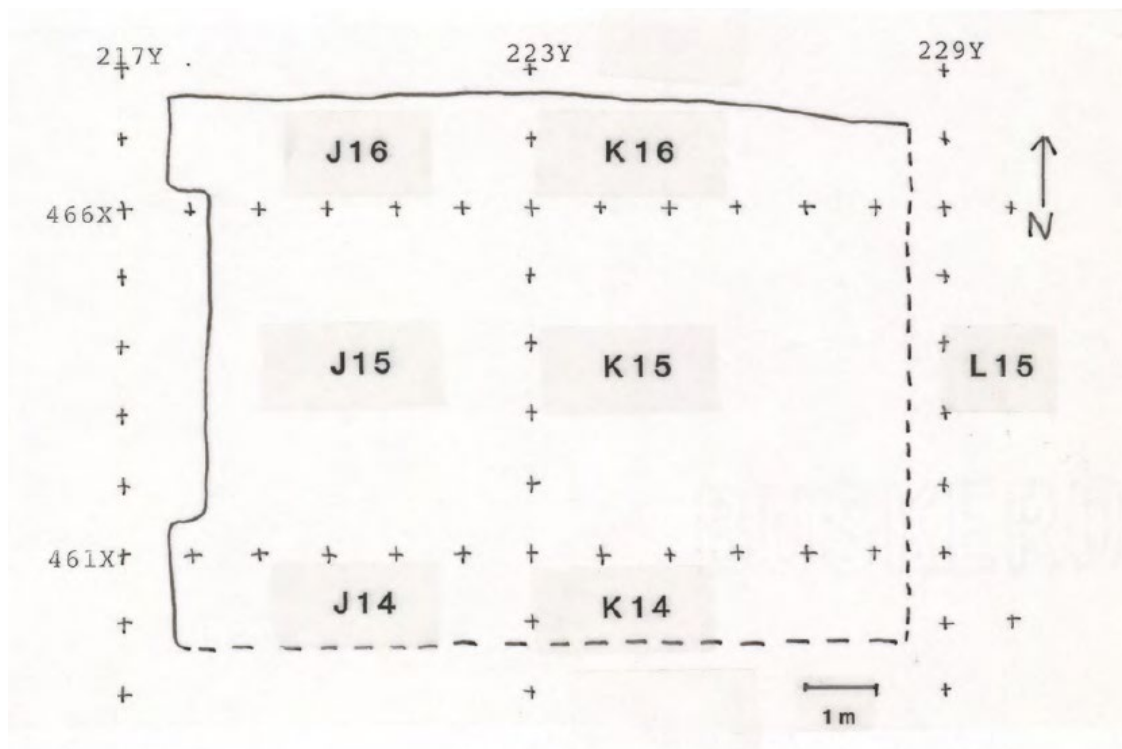
Overgangen mellom felt FK og FL i nord var noe «flytende» gjennom utgravningene. Dette grunnet to avfallsbinger som utgjorde en «gråsone». I mai-juni 1974 ble dette området lagt under felt FK og gravd sammen med det øvrige området. Også grensen mot syd flyttet seg noe, og deler av sydlig grense ble etter hvert tatt over av felt FF.

Feltet ble gravd i delvis dårlig vær og tidspress, og i deler av undersøkelsen ble dokumentasjon av konstruksjoner og bygninger prioritert over gjenstandsmateriale. Feltet ble delvis gravd med hakke og spade, og det er dermed mulig at en del gjenstandsmateriale har gått tapt. Det forelå ikke retningslinjer e.l. for hvordan dokumentasjonsarbeidet skulle gjøres og dermed har dokumentasjonen for feltet en stor variasjon innen lagnummerføring, terminologi etc. (Christophersen og Nordeide 1986).

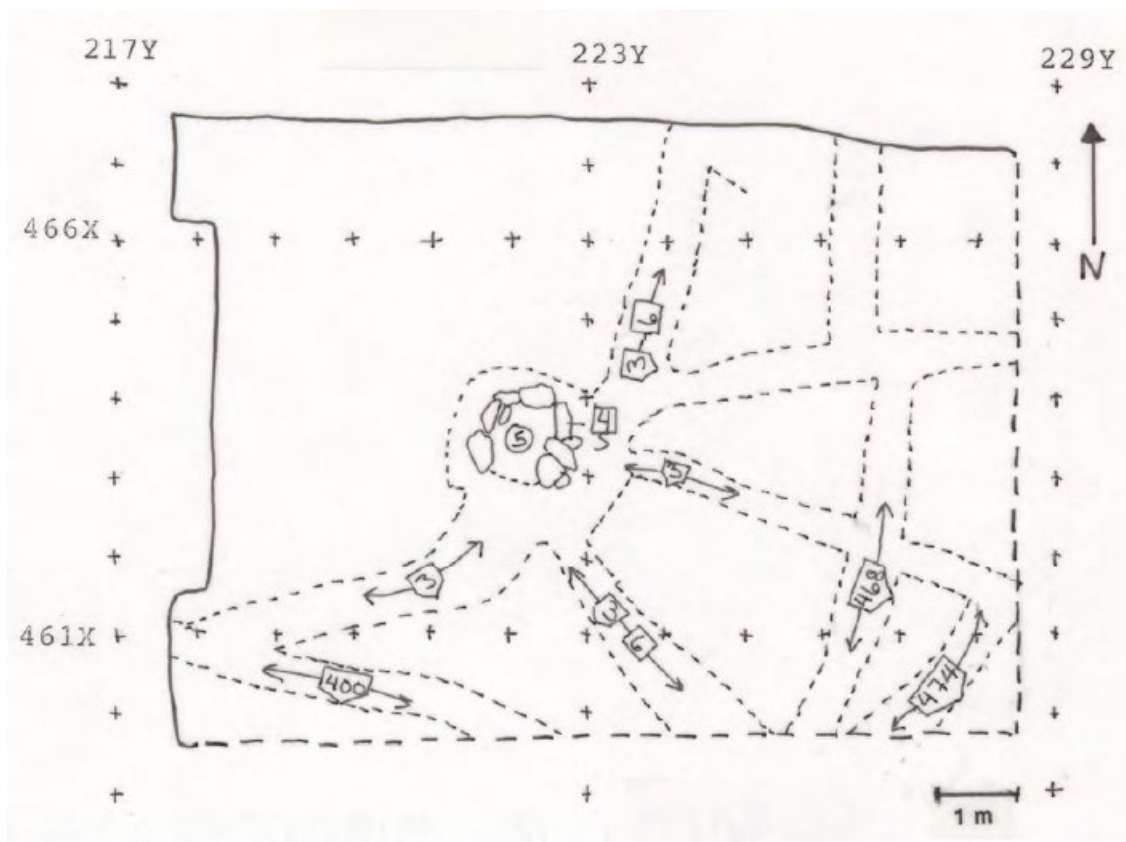
I hovedsak besto feltet av en gate i østlig del, samt et bebygd område i vestlig del. Fase 1 utgjorde en samlefase av alle spor som gikk ned i steril grunn, deriblant et mulig hus. Fase 2 besto av en grøft, et flettverksgjerde, en skigard, et mulig hus samt et plankedekke hvor gaten senere ble anlagt. I fase 3 fortsatte bruken av plankedekket, og vest for dette sto det et hus, samt et flettverksgjerde som har gått mellom huset og gaten.

I de senere fasene (etter fase 3) vekslet området vest for gaten mellom å være bebygd og ubebygd, og nye hus erstattet gamle i omtrent hver fase. I gaten ble det bygget nye brolegninger og reparasjonslag. I fase 4 og 5 var gaten godt bevart og utvidet til 3m i bredde. Den besto av tverrdragere, plankedekke og 3 reparasjonslag. I fase 6 ble området vest for gaten bebygd med ett stort hus, samt en passasje i syd, og i fase 7 lå området vest for gaten ubebygd. I fase 8 ble passasjen brolagt med tverrdragere og et plankedekke, og et nytt hus ble bygget vest for gaten, etterfulgt av nye hus i hver fase. Gaten og passasjen fikk nye plankedekker i de ulike fasene.

Fase 13 utgjør en oppsamlingsfase av anlegg fra etterreformatorisk tid og består hovedsakelig av kjellere og vannrør i tre (Christophersen og Nordeide 1986).

Figur 2: Felt FKs avgrensning. Hele utgravningsområdet ble delt inn i et stort koordinatsystem, og felt FK omfattet J14-16, K14-16 og, i en kortere periode, L15. Hentet fra Christophersen og Nordeide 1986:123.

Figur 3: Kart over nettverk av moderne grøfter i felt FK, med koblingsgrøft i midten av feltet. Hentet fra Christophersen og Nordeide 1986:126.

Figur 4: Strætet K17, med reparasjonslag 1-3, samt passasje K18. Bildet er tatt mot sør (Christophersen og Nordeide 1986:163).

Figur 5: Stræte K4, bygning K8 og flettverksgjerde K3. Bildet er tatt mot nord (Christophersen og Nordeide 1986:163).

Stratigrafi og faseinndeling:

Delfeltet ble delt inn i 13 stratigrafiske faser, basert på observerte endringer i konstruksjonsmønstre (Christophersen og Nordeide 1986). Den senere stratigrafiske analysen for Folkebibliotekstomten grupperte alle delfeltene i 12 hovedfaser (Christophersen et.al. 1988:48), som i 1994 ble korrelert med absolutte dateringer for de respektive fasene fra 900-tallet til etter 1600 (Christophersen og Nordeide 1994). De absolutte fasedateringene for baseres på dendrokronologi, myntfunn, sko, keramikk og C14-dateringer.

Delfeltfaser felt FK Christophersen og Nordeide (1986)	Hovedfaser (Christophersen et.al. 1986:48)	Datering e.Kr. (Christophersen og Nordeide 1994)
13	12	1600-
12,11	11	1500-tallet
12,11	10	1325-1500
10 (II)	9	1275-1325
10 (I), 9 (II), 9 (I)	8	1225-1275
8 (II), 8 (I), 7	7	1175-1225
6	6	1150-1175
5, 4(r.3), 4(r.2), 4 (r.1), 4	5	1100-1150
3 (III), 3 (II)	4	1050-1100
3 (I)	3	1025-1050
2 (II), 2 (I)	2	-1025
1 (e. nivå)	1	900-tallet

Tabell 1: Faseinndelinger og kronologi, jfr. Christophersen og Nordeide 1986, Christophersen et. al 1988:48 og Christophersen og Nordeide 1994

Dateringer:

For Felt FK foreligger 10 dendrokronologiske dateringer:

N-nr.	Datering	Lagnummer
N27355	Ytre årring: 1197 e.Kr.?	265
N29237	Ytre årring: 1146 e.Kr.	329
N29240	Ytre årring: 1173 e.Kr.	372
N29244	Ytre årring: 1173 e.Kr.	341
N31886	Ytre årring: 954 e.Kr.	505
N32321	Ytre årring: 996 e.Kr.	554
N32494	Ytre årring: 984 e.Kr.?	770
N34280	Ytre årring: 1081 e.Kr.	513
N34281	Ytre årring: 1417 e.Kr.	559
N35474	Ytre årring: 1108/1147 e.Kr.	346

Tabell 2: Oversikt over dendrokronologiske dateringer på felt FK.

Følgende mynter fra felt FK har blitt datert:

N-nr.	Datering e.Kr. (Skaare, K. 1989).	Lagnummer
N32367	Ca. 1065-1080.	787

Tabell 3: Oversikt over daterte mynter på felt FK. (Kilde: Skaare, K. 1989).

Av dokumentasjon fra feltet finnes feltdagbøker, tegninger og foto, samt en rapport fra den stratigrafiske analysen av feltet (Christophersen og Nordeide 1986).

Feltledere: Anders Andrén (1974), Johan Siegfried Helberg (1974-1975) og Axel Christophersen (1975).

Koordinater: Projeksjon: EU89-UTM; Sone 32, N: 7034394, Ø: 569926.

Funnet av: Anders Andrén, Siegfried Helberg og Axel Christophersen

Funnår: 1974 og 1975

Litteratur:

Christophersen, A. et.al. (1988): Utgravning, kronologi og bebyggelsesutvikling. *Fortiden i Trondheim bygrunn: Folkebibliotekstomten. Meddelelser* (13, del 1). Trondheim: Riksantikvaren.

Christophersen, A. og Nordeide, S.W. (1986): Stratigrafisk analyse. Delfelt FG-v, FM og FK. *Fortiden i Trondheim bygrunn: Folkebibliotekstomten. Meddelelser* (5). Trondheim: Riksantikvaren.

Christophersen, A. og Nordeide, S.W. (1994): *Kaupangen ved Nidelva: 1000 års byhistorie belyst gjennom de arkeologiske undersøkelsene på folkebibliotekstomta i Trondheim 1973-1985.* Oslo: Riksantikvaren.